

Piata de electricitate din Romania

Sistemul energetic romanesc este unul descentralizat in care **PRODUCTIA, TRANSPORTUL, DISTRIBUTIA** și **FURNIZAREA** sunt activitati distincte. Furnizorul reprezinta interfata oficiala pentru clientul final.

Participantii la piata de energie electrica

Toti participantii la piata de energie electrica trebuie sa respecte regulile de functionare a pietei, prevazute prin ordine, decizii si avize emise de autoritatea competenta (ANRE) si sa efectueze platile pentru energia electrica si serviciile de care beneficiaza, rezultate din tranzactiile efectuate. Activitatea acestora este atent reglementata si monitorizata de către A.N.R.E.

- **Producatori / autoproducatori**
- **Operatorul de transport și sistem energetic (*Transelectrica SA*)**
- **Operatorul pietei de energie electrica (*OPCOM SA*)**
- **Operatori de distributie (*companii diferite, in functie de zona geografica*)**
- **Furnizori**
- **Cienti finali**

Producatorii folosesc diferite surse primare - apa, carbune, gaz, vant, soare, biomasa – pentru a produce energia electrica pe care apoi o injecteaza în Sistemul Energetic Național (SEN).

Transportatorul national (*Transelectrica SA*) administreaza Sistemul Energetic National, urmarind intrarile si iesirile de energie din acesta si asigurand un echilibru permanent intre productia si consumul national.

Operatorul de Piata (*OPCOM SA*) administreaza urmatoarele piete de energie electrica:

- Piata pentru Ziua Urmatoare (PZU)
- Piata Centralizata a Contractelor Bilaterale (PCCB)
- Piata OTC (Over The Counter)
- Piata centralizata pentru tranzactionarea certificatelor verzi (PCV)

Distribuitorii de energie electrica detin monopol natural pentru administrarea retelelor locale de distributie energie electrica, ducand astfel energia electrica pana la consumatorii finali.

Furnizorii cumpara energie electrica de la producatori sau de la alti furnizori, pe pietele centralizate administrate de *OPCOM SA*, pe care apoi o vand consumatorilor finali în baza contractelor de furnizare.

Cientii finali au obligatia platii contravalorii facturilor pentru energia electrica si pentru serviciile de care beneficiaza, la termenele scadente prevazute in contractele incheiate intre parti, precum si obligatia constituirii de garantii financiare in vederea evitarii riscurilor de neplata pe piata de energie electrica.

Cine sunt furnizorii de energie electrică?

În România există aproximativ 200 de furnizori de energie electrică.

Aceștia sunt persoane juridice, deținătoare de licență de furnizare, care comercializează energia electrică clienților finali fără a desfășura și activități de transport și distribuție a energiei electrice.

Furnizorii de energie electrică vând energia electrică pe care o achiziționează pe bursa de energie electrică (OPCOM) sau prin contractele bilaterale (licitații, negocieri, import-export) clienților de pe piața liberă și/sau reglementată.

Cine sunt operatorii de distribuție a energiei electrice?

În România sunt 8 operatori de distribuție a energiei electrice, în funcție de zonele țării (Banat, Dobrogea, Muntenia Sud, Muntenia Nord, Moldova, Oltenia, Transilvania Sud, Transilvania Nord).

Sunt societăți, titulară ale unei licențe de distribuție, care preiau energia de la societatea de transport, Transelectrica, sau de la producători aflați în rețeaua de distribuție și o distribuie până la consumatorul final.

Operatorii de distribuție gestionează și răspund de operarea, întreținerea și dezvoltarea rețelei electrice de distribuție în zonele lor geografice. Rețeaua de distribuție este aceeași pentru toți furnizorii existenți pe piața.

Cine sunt producătorii de energie electrică?

Producătorii sunt companii autorizate de ANRE care produc energia electrică și pe care o vând ulterior:

- la bursa de energie electrică – OPCOM
- furnizorilor consumatorilor eligibili (*prin contracte bilaterale negociate direct sau prin contracte încheiate prin licitații, pe piețele centralizate ale OPCOM*)
- furnizorilor consumatorilor captivi (*prin contracte reglementate de ANRE*)

Tranzacționarea energiei

Pe piața din România tranzacționarea energiei electrice se realizează pe două segmente de piață:

- **Piața reglementată**
- **Piața concurențială**

Piața reglementată de energie electrică funcționează prin contracte reglementate (cu cantități și prețuri stabilite prin Decizii și Ordine emise de Președintele A.N.R.E.).

Piața concurențială este destinată tranzacționării energiei electrice prin:

- contracte bilaterale ale furnizorilor cu producătorii interni (*încheiate în vederea asigurării consumului aferent consumatorilor eligibili*)
- contracte de import ale producătorilor interni (*pentru asigurarea obligațiilor din contractele de portofoliu*)
- contracte de import ale furnizorilor
- contracte de export
- contracte ale furnizorilor, alții decât cei care vând la tarife reglementate consumatorilor captivi
- contracte negociate ale producătorilor independenți și autoproducătorilor, alții decât cei deținători de contracte de portofoliu
- tranzacții pe piața spot (PZU), la prețul marginal de sistem

Mecanismul pietei de energie electrică

Energia electrica produsa este transportata de la locul in care se produce catre consumatori, prin retelele electrice de transport, proprietate Transelectrica si prin retelele electrice de distributie ale companiilor de distributie.

Energia electrica este cumparata de la producatori, de la un alt furnizor sau din import si este vanduta ulterior consumatorilor, de catre furnizorii de energie electrică.

Activitatea de furnizare/vanzare a energiei electrice include o serie de servicii: citire, facturare, incasare, intermediere relatie client-operator de retea, incheiere contract de furnizare si derulare contract, investigare si solutionare in termen a sesizarilor si reclamatilor primite de la clienti, informarea acestora in cazul unor modificari ale cadrului legislativ aplicabil, consultanta s.a.m.d.

In procesul de liberalizare a pietei de energie electrica au aparut furnizorii de energie electrica și doua segmente mari ale pietei: **piata angro** (in cadrul careia aceste societati achizitioneaza angro energie electrica) și **piata cu amanuntul** (ce permite acestor societati sa revanda consumatorilor energia, folosind serviciile operatorilor de retea).

Companiile de distributie poarta întreaga responsabilitate pentru continuitatea alimentării cu energie electrica si pentru calitatea acesteia.

Partea Responsabila cu Echilibrarea (PRE). Cine are obligatia să devina PRE?

Orice furnizor de energie electrica trebuie, conform legii, sa se constituie ca Parte Responsabila cu Echilibrarea sau sa delege această obligatie catre o alta PRE. Toți participantii la piata de energie, fie ei producatori sau furnizori, au obligatia sa se inregistreze la Operatorul Pietei de Echilibrare din cadrul C.N. Transelectrica S.A. ca Parte Responsabila cu Echilibrarea sau sa isi transfere responsabilitatea echilibrării catre un titular de licenta inregistrat ca PRE.

Jucatorii de pe piata de energie electrica trebuie sa mentina permanent echilibrul între achiziția și vânzarea energiei electrice și, de aceea, trebuie sa ii furnizeze operatorului de sistem(Transelectrica), prin PRE, o estimare cat mai precisa a consumului și a producției/vanzării orare de energie electrica.

CertIFICATE VERZI

Guvernul Romaniei a conceput un sistem pentru sprijinirea investitorilor in productia de energie electria din surse regenerabile, sistem prin care acesti producatori incasează, pe langa sumele provenite din vânzarea energiei electrice și sume rezultate din vânzarea unor „certIFICATE VERZI” virtuale.

Pentru fiecare MWh de energie produs din surse regenerabile, producătorilor le sunt alocate un numar de certificate verzi, in functie de sursa energiei produse. In acelasi timp, furnizorii care alimentează cu energie consumatorii finali au obligatia de a achizitiona de la acei producatori un anumit numar de certificate verzi, proportional cu cantitatea de energie electrica vanduta catre consumatorii finali. Astfel, pentru furnizorii finali, aceste costuri cu certificatele verzi sunt costuri cu furnizarea energiei și de aceea, pe facturile de energie electrica, se va regasi o componenta pentru certificatele verzi.

Certificatele verzi se pot tranzactiona între vânzatori și cumparatori numai pe pietele administrate de OPCOM , între un pret minim și un pret maxim. Recent, Guvernul a modificat de mai multe ori sistemul de sustinere a producătorilor din surse regenerabile, modificari care au condus la reducerea componentei de certificate verzi din facturile de energie.

Eticheta energetica

Ordinul ANRE nr. 69/2.07.2009 stabileste regulamentul de etichetare a energiei electrice.

Sistemul de etichetare a energiei electrice are ca scop:

- realizarea unui nivel ridicat de informare a consumatorilor prin cresterea transparentei pe piata de energie electrica
- reducerea impactului sectorului energiei electrice asupra mediului înconjurator prin promovarea surselor regenerabile de energie si a tehnologiilor curate
- implementarea prevederilor legislatiei comunitare specifice

Specificarea originii energiei electrice vandute se face pe categoriile de surse primare de energie si anume: carbune, nuclear, gaze naturale, pacură, alte surse conventionale, total SRE (surse regenerabile de energie), din care: hidro, eolian, biomasa, solar, alte surse regenerabile.

Liberalizarea pietei de energie electrica

Piata de energie electrica din Romania este liberalizata în totalitate la fel ca si pietele celorlalte tari membre ale Uniunii Europene.

De la 1 iulie 2007 toți consumatorii, inclusiv cei casnici, isi pot alege liber furnizorul de energie electrica, odată cu deschiderea integrala a pietei de energie electrica.

In acest fel, consumatorii pot alege ofertele de energie care se potrivesc cel mai bine exigentelor si profilului lor de consum.

Scopul principal al liberalizarii: scaderea pretului de furnizare a energiei electrice si oferirea unor servicii mai bune consumatorilor, imbunatatirea raportului pret/calitate servicii.

Schimbarea furnizorului de energie electrica nu implica si schimbarea calitatii si continuitatii alimentarii cu energie electrica.

Procesul de schimbare a furnizorului nu presupune plata niciunei taxe.

Indiferent de furnizorul ales, NU se schimba:

- operatorul de distributie din zona in care se gaseste consumatorul
- continuitatea in alimentare si calitatea tehnică a energiei electrice. Acestea sunt dependente de reseaua electrica la care este racordat consumatorul
- serviciul de remediere in cazul intreruperilor in alimentarea cu energie electrica sau in cazul calitatii necorespunzătoare